

Використані джерела:

1. Янукович и чиновники-беглецы вывезли в Россию \$ 32 млрд. – ГПУ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // http://lb.ua/news/2014/04/28/264715_mahnitskiy.html
2. Тимошенко А. Деловой партнер: доверяй, но проверяй // Консалтинг в Україні. – № 8. – 2009 – С. 46-50.
3. Вигівська Л. В. Загальні засади прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – № 3(22). – С. 176-181.
4. Seatzu P. Insurance in Private International Law: A European Perspective. – Oxford : Portland Oregon, 2003.

Баганець В. О. Новая концепция контроля в сфере хозяйственной деятельности.

Подвергается критике официальная политика в сфере реформирования прокуратуры. Доказывается, что особое внимание в контексте указанного реформирования должно уделяться совершенствованию надзора (контроля) за хозяйственной деятельностью. Предложено осуществления этого надзора на основе пруденциальности.

Ключевые слова: реформирование прокуратуры, хозяйственная деятельность, надзор, контроль, пруденциальный надзор, Концепция общего блага, Евросоюз, европейские институты.

Baganec' V. O. New conception of control in the field of economic activity.

Criticized official policy in reforming the prosecutor's office to implement the ideas expressed objectively necessary directions in this process. It is proved that special attention in the context of the reform should be given to improving supervision (control) by economic activity. An exercise of supervision on the basis prudentsiynosti.

Keywords: prosecution reform, economic activities, supervision, control, prudential supervision, the concept of the common good, the European Union, the European institutions.

УДК 340.111.5:005.342

Баганець О. О.
Институту права імені князя Володимира Великого МАУП

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Розглядаються питання поняття, складу та структури інноваційних правовідносин, а також види їх суб'єктів.

Ключові слова: поняття, інноваційних правовідносин, склад інноваційних правовідносин, структура інноваційних правовідносин, суб'єкти інноваційних правовідносин, інтеграція науки і освіти

Інноваційними правовідносинами будемо вважати урегульовані у відповідних нормативно-правових актах відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з приводу виникнення, здійснення, розвитку інноваційної діяльності та управління нею.

Згадані нормативно-правові акти можна представити як певну сукупність, систему, що має свою внутрішню структуру і склад. Щодо складу зазначеної сукупності нормативно-правових актів, то їх можна прив'язати до життєвого циклу інноваційної діяльності, починаючи від її зародження і закінчуючи елімінацією. Отже, можна говорити про сукупність нормативно-правових актів, що регламентують

виникнення, здійснення та елімінацію (припинення, розвиток) інноваційної діяльності.

У складі системи цих нормативно-правових актів можна виділити кілька рівнів (тобто, визначити структуру цієї системи). Вважаємо, що ця система є чотирьохрівневою. Перший рівень – це конституційні засади інноваційної діяльності та міжнародно-правові акти у даній сфері.

Конституційні засади інноваційної діяльності ідентифікуються ст.ст. 41 (Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності), 42, 43, 54 (Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності) Конституції України. Крім конституційних норм до першого рівня можна віднести міжнародно-правові акти (наприклад, Угода про науково-технічне співробітництво в межах СНД (13.03.1992 р.), Угода від 24 вересня 1993 р. про підтримку і розвиток малого підприємництва в державах – учасниках СНД (Угоду ратифіковано із застереженнями Законом № 582-XIV від 08.04.99), Угода від 24 грудня 1993 р. про міждержавну експертизу проектів будівництва, які становлять взаємний інтерес для держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав, Угода від 16 червня 1994 р. між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво (Угоду ратифіковано Законом № 368-IV від 25.12.2002), Угода між Урядом України, Урядом Російської Федерації та Кабінетом Міністрів Республіки Білорусь про співробітництво і кооперацію в галузі створення і виробництва хімічних волокон і технологічного обладнання для їх випуску (Москва, 17 жовтня 1994 р.) та ін.

Другий рівень складають кодекси та інші законодавчі акти, включаючи постанови Верховної Ради України. Щодо правового регулювання інноваційної діяльності у Господарському кодексі України. Згадки про цю діяльність містять ряд статей Кодексу. Наприклад, у ст. 48 “Державна підтримка підприємства” сказано що з метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємства органи влади на умовах і в порядку, передбачених законом: “...стимулюють модернізацію технології, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг” (ч. 1 абз. 4). Крім того, є спеціальна глава 34 “Правове регулювання інноваційної діяльності”, що містить ст. ст. 325 – 332, які розкривають сутність цієї діяльності, визначають поняття, форми та види інвестування інноваційної діяльності, шляхи її державного регулювання, порядок державної експертизи інноваційних проектів, встановлюють державні гарантії інноваційної діяльності тощо.

У Цивільному кодексі України регулюванню інноваційних відносин присвячено главу 62 “Виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт” (регулюються договірні відносини, що складаються в процесі виконання зазначених робіт, в т. ч. розробки інноваційних проектів).

Щодо інших законодавчих актів України, то це закони:

– від 18 вересня 1991 р. “Про інвестиційну діяльність”, в ст. 3 якого закріплено поняття інноваційної діяльності як однієї з форм інвестиційної діяльності.

– від 13.12.1991 р. “Про наукову і науково-технічну діяльність”, згідно з яким інноваційна діяльність належить до науково-технічної (ст. 1);

– від 02.10.1995 р. “Про наукову і науково-технічну експертизу”, що визначає

основні засади проведення науково-технічної експертизи, включаючи й експертизу інноваційних програм та проектів;

– від 16 липня 1999 р. “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків”, що регулює особливості здійснення інноваційної діяльності зазначених у ньому суб’єктів інноваційної діяльності;

– від 04.07.2002 р. “Про інноваційну діяльність”, що забезпечує правове регулювання комерційної інноваційної діяльності, в т. ч.: дає визначення основним поняттям (інновацій, інноваційної діяльності, інноваційного продукту, інноваційної продукції, інноваційного проекту, інноваційної інфраструктури, суб’єктів інноваційної діяльності, інноваційного підприємства, об’єктів інноваційної діяльності – статті 1, 4, 5, 14-16), закріплює принципи державної політики у сфері комерційної інноваційної діяльності (ст. 3), основні засади державного регулювання в цій сфері (статті 6-12), визначає правовий режим інноваційних проектів (статті 12-13) та заходи щодо стимулювання інноваційної діяльності (статті 17-22); від 16.01.2003 р. “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” закріплює визначення понять пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, їх видів (стратегічні та середньострокові), основних засад їх формування, експертизи, затвердження, механізму їх реалізації та моніторингу.

Крім законів, Верховна Рада України прийняла низку постанов, які регулюють інноваційні відносини. Однією з них (від 13 липня 1999 р.) є затверджена Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України”, в якій визнається виключна значущість інноваційного шляху розвитку економіки України, визначаються його головні цілі, пріоритетні напрями, комплекс стимулюючих та організаційно-управлінських заходів.

Третій рівень господарсько-правового забезпечення інноваційної діяльності складають підзаконні нормативно-правові акти з питань інноваційної діяльності регулюють, як правило, процедурні та/або організаційні аспекти питання інноваційних відносин, серед них:

– акти Президента України (Указ Президента України 20.04.2004 р. “Про фінансову підтримку інноваційної діяльності підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави”, яким (з метою технічного та технологічного оновлення підприємств) передбачено спрямування частини коштів (не менш як 10%) отриманих від приватизації державного майна, на фінансову підтримку інноваційної діяльності стратегічно важливих для економіки та безпеки України підприємств);

Постанови Уряду України:

– Постанова КМ України від 03.04.1996 р. № 404 “Про Концепцію державної підтримки розвитку малого підприємництва”, якою передбачається низка заходів стимулювання малого підприємництва, в т. ч. і за рахунок сприяння інновацій;

– Постанова КМ України від 22.05.1996 р. № 549 “Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів”, в якому закріплюється поняття інноваційних структур, їх види, порядок створення та реєстрації (в спеціальному порядку як додаткового до загального), джерела їх фінансування тощо;

– Постанова КМ України від 17 грудня 1999 р. № 2311 Про нормативно-правові

акти щодо забезпечення реалізації Закону України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків;

– Постанова КМ України від 14 грудня 2001 р. № 1691 “Про порядок укладення договорів про спільну діяльність щодо виконання інвестиційних та інноваційних проектів” (визначає обов’язковість укладення таких договорів між суб’єктами інноваційної діяльності, на яких поширюється дія Закон України від 16 липня 1999 р. “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків “Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка”, “Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона”, “Інститут монокристалів”;

– Постанова КМ України від 28 грудня 2001 р. № 1801 “Про затвердження Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки”, в якій важливим напрямом державної інвестиційної політики визнається сприяння створенню індустріальних парків для розвитку високотехнологічних виробництв, а також передбачається низка заходів, спрямованих на його реалізацію;

– Постанова КМ України від 05.08.2002 р. № 1106 “Про заходи щодо підтримки інноваційно-інвестиційних проектів”;

– Постанова КМ України від 17 липня 2003 р. № 1094 “Про затвердження Порядку формування, експертизи та обговорення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності”;

– Постанова КМ України від 6 серпня 2003 р. № 1219 “Про затвердження Положення про Комісію з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів”;

– Постанова КМ України від 17 вересня 2003 р. № 1474 “Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів”.

– постанова КМ України від 27.08.2002 р. № 1244 “Про реалізацію пілотного інноваційного проекту розроблення та виробництва новітніх автономних інтегрованих систем з використанням сонячних організаційних енергетичних систем, вітроустановок та енерго-накопичувачів на базі міжнародної науково-промислової корпорації “Веста”;

– постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку формування і виконання замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних та конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету” від 25 серпня 2004 р. № 1084 (зі змінами) тощо.

Постанови індивідуального характеру:

– від 27 жовтня 1999 р. № 1989 “Про фінансування інноваційного проекту “Створення мікросупутника для теплових випробувань з використанням сучасних технологій”;

– від 20 жовтня 1999 р. № 1941 “Про фінансування інноваційного проекту виробництва автобусів малої місткості” та ін.

І, нарешті, четвертий рівень. Це відомчі нормативно-правові акти. До таких актів відноситься, наприклад, Порядок ведення державного реєстру технопарків та інноваційних структур інших типів, затверджений Міністерством економіки 21.03.1997 р.; наказ Міністерства економіки України від 26.07.2010 р. № 916 “Про затвердження Типового положення про комітет з конкурсних торгів” тощо.

Проведення зазначеної класифікації, виділення складу і структури нормативно-правових актів, що регламентують виникнення, здійснення та елімінацію (припинення, розвиток) інноваційної діяльності стосовно зазначених рівнів, має не тільки певне теоретичне значення. За допомогою такого роду класифікації можна вдосконалювати відповідну систему правових актів: виявляти пробільність у правовому регулюванні, його неповноту щодо того чи іншого етапу життєдіяльності інноваційної діяльності, суперечливість тих чи інших норм і т.д.

Стосовно суб'єктів інноваційних правовідносин. Одним з суттєвих ознак розвитку інноваційної діяльності на сучасному етапі є інтеграція науки й освіти. Вона є темою багатьох дискусій, хоча її іноді надмірно переоцінюють і розглядають як панацею у розв'язанні всіх проблем, що стоять перед наукою та освітою. При цьому багато хто і не приховує свій намір під виглядом інтеграції об'єднати науку і вищу освіту в єдиний комплекс, пропонуючи примітивні схеми передачі академічних інститутів університетам, вважаючи, що цим самим можна буде досягти поставленої мети – отримати об'єднання науково-освітньої системи. Напевно, немає необхідності говорити про те, що подібна схема настільки ж шкідлива, наскільки й даремна. Шкідлива тому, що жодним чином не сприяє поліпшенню освітнього процесу і може остаточно занапастити академічну науку, довести її до рівня демонстраційних студентських лабораторних занять. В літературі правильно зазначалося, що інтегрувати передовсім слід логічно взаємозв'язані системи початкової, середньої і вищої освіти, щоб забезпечити безперервність освітнього процесу і підготовку кваліфікованих кадрів для всіх галузей економіки, культури, політики тощо [1].

В Європі останніми роками з'явилися “підприємницькі університети” (entrepreneurial university), що характеризуються високою інноваційністю як у галузі внутрішнього управління та організації освітнього процесу, так і в питаннях налагодження тісних зв'язків з діловими колами, які забезпечують поширення інноваційної підприємницької культури. Тобто в нинішніх умовах вищі навчальні заклади мають бути агентами соціально-економічного розвитку, джерелами розв'язання практичних проблем виробництва і господарювання [2].

Одним з чинників організаційно-правових форм інноваційних відносин, що складаються між їх учасниками, є комерціалізація цих відносин. У зв'язку з її поширенням виникають малі і середні підприємства – учасники процесу комерціалізації, які швидко розвиваються і, на відміну від науково-дослідних інститутів, реалізують свою продукцію самостійно або через посередників. З'являються також колективи винахідників і винахідники-одинаки, що складаються в основному з молодих учених, які з якихось причин “відокремилися” від науково-дослідних інститутів або підприємств, часто мають велику кількість розробок, але нездатні довести їх до ринкового застосування. Виникають також такі учасники правовідносин як покупці інновацій, посередники між розробниками та кінцевими покупцями інноваційного продукту та консультанти. До покупців інновацій відносяться:

– великі і середні фірми будь-якої форми власності. Вони повністю фінансують створення і просування інновацій з метою їх подальшого випуску або впровадження у власне виробництво;

– великі і середні фірми будь-якої форми власності, бажаючи і здатні купити

готовий інноваційний продукт.

До складу посередників між розробниками та кінцевими покупцями інноваційного продукту:

– фірми і компанії, які виступають у ролі інвесторів і мають спільне з розробниками право на інноваційний продукт;

– венчурні фонди та “бізнес – ангели”, які надають значну фінансову допомогу розробникам інновацій в обмін на повернення вкладень з урахуванням певного відсотка або частки в капіталі або здійснюють передачу прав на створену інновацію. І нарешті, консультантами виступають:

– державні фонди і програми – використовуються у всіх розвинених країнах світу і призначені для забезпечення розробників інновацій фінансовими, інформаційними та іншими ресурсами, а також надання допомоги при комерціалізації розробок;

– недержавні фонди, гранти і програми – надають такий же спектр послуг, що й державні;

– центри трансферту і комерціалізації інновацій, консалтингові компанії, інноваційні центри і бізнес-інкубатори, що надають різноманітні брокерські, консультаційні чи юридичні послуги, включаючи захист і просування на ринок інтелектуальної власності розробників.

Таким чином, будучи найважливішим елементом інноваційного процесу, комерціалізація служить однією з основних умов успішного впровадження результатів інноваційної діяльності в будь-якій країні та виступає чинником розвитку організаційно-правових форм відповідних відносин.

Використані джерела:

1. Наука та освіта: інтеграція або гармонізація. Доповідь президента НАН Азербайджану академіка НАН Азербайджану Махмуда Керим Оглу Керимова // Вісн. НАН України. – 2007. – № 11. – С. 28-29.
2. Данилишин Б., Куценко В. Освіта, наука і виробництво у контексті вимог болонської декларації // Вісн. НАН України. – 2007. – № 3. – С. 14-22.

Баганец А. А. Системный анализ инновационных правоотношений.

Рассматриваются вопросы понятия, состава и структуры инновационных правоотношений, а также виды их субъектов.

Ключевые слова: *понятие, инновационных правоотношений, состав инновационных правоотношений, структура инновационных правоотношений, субъекты инновационных правоотношений, интеграция науки и образования.*

Baganets O. Legal system analysis of innovatways relationship.

The problems of concept, composition and structure of innovative relationships and the kinds of subjects.

Keywords: *concept, innovative relationships, innovative legal structure, legal structure innovation, innovative legal entities, the integration of science and education.*